

Da bi bili složni

IVO ŽAJDELA

Podjetnik iz Medvod Ivan Miklavc si je v okviru pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Gorenjsko zamišljajal, da bi bili Slovenci složni, da bi sodelovali »v okviru slovenske vzajemnosti«, vzgojiti »moramo nov plemenit narod«. Imel je domoljubno in demokratično vizijo, komunisti pa so bili plat zvona.

List *Baklja*, ki ga je Ivan Miklavc izdal decembra 1942, je izražal tudi visoko stopnjo rusofilstva in poveljeval uspehe Sovjetske zveze nad Hitlerjevo vojsko. Takole je zapisal: »Matuška Rusija in naš slovenski oče in prijatelj Batjuška Stalin in ves prerojeni ruski narod so zadali nasilnikom tako hude udarce, da se ves Svet divi tej ruski moči in tem uspehom. /.../ Batjuška Stalin je Baklja ruskega Naroda.«

Uspehe in pomen je priznavala tudi Angliji in Ameriki, a ob tem dodala, da ti dve državi nista bili pripravljene na vojno. Vendar je vsem trem brez kakršnihkoli omejitev priznala njihova prizadevanja za osvoboditev vsega človeštva. In napovedala: »Bliža se dan naše svobode. Iz vzhoda, zapada, juga in severa se odpro vsa žrela, ki bodo uničila krvavo orožje osnih sil. Iz višav – zemlje in morja bo zdrobljena ta lažna moč in nadutost krvoločnih narodov in vsi bodo morali drago plačati, ker zverstva, ki so jih počenjali nad narodi, se ne da izbrisati iz zgodovine. Zaupajte v zmago naših zaveznikov, podpirajte našo narodno vojsko – naše osvobodilne partizanske čete, ki častno in v vsej trdoti življenja prinašajo narodu novo srečo in blagostanje.«

Bakljin labodji spev

Ker je bil to čas vpoklicev vojaških obveznikov v nemško vojsko, se je list posebej obrnil na njihove matere, da opozorijo sinove, kje je njihovo mesto. »Sina si darovala slovenski zemlji in samo Tebi in Domovini ima služiti, ter za Svobodo tudi žrtvovati dragoceno življenje. Ne more se – ne sme se odzvati povelju krvnika, največjega zločinca vsega človeštva. Sina pošlji v gošo med Partizane, tam ima odslužiti kadr/ov/ski rok, trda bo ta šola ali koristna in častna. /.../ Narod mora častno krvaveti ali častno umreti. Druge poti ni!«

O protirevoluciji oziroma t. i. beli gardi je zapisal, da je ta »naša največja sramota in grd skrit sovražnik, črv slovenskega naroda. Belogardist ni samo narodni iz-

Streljanje »talcev« pri Smledniku leta 1941. Ivan Miklavc si je prizadeval, da okupacija na Slovenskem ne bi bila takšna.

dajalec, temveč plačan in kupljen človeški izmeček.«

T. i. izdajalcem, vohunom in vlačugam je napovedal smrtni obračun na koncu njihove nečastne poti. Prejšnjim politikom pa je napovedal konec njihovega »udobnega življenja na račun naroda«, kajti narod bo v samostojnosti zgradil Slovenijo na novih in trdnih temeljih.

Dalje je list pozival slovenski narod, da v zanj nedvomno ugodni perspektivi s stališča spremenjenih mednarodnih vojaško-političnih dogajanj strne vrste in posveti vse moči v korist domovine in OF. Bodril ga je: »Zaupajte, Velika noč nam prinese Vstajenje!« Tudi pozdrav na koncu je bil običajen pozdrav OF: Smrt fašizmu – svoboda narodu.

Bil je »naš« človek

Vidimo torej, da je avtor besedila v *Baklji* uporabljal precej drugačen besednjak, kot so ga uporabljali komunisti takrat v svojih glasilih. Čeprav so pogledi precej preprosti, so bili odsev takratnih težkih

vojnih razmer. Avtor, torej Ivan Miklavc, je bil levo usmerjen, zagovarjal je družbene spremembe. Ker so Kidričevi komunisti želeli od njega le korist, ne pa tudi, da zaseda pomembno funkcijo, je očitno prišlo hitro do zaostrovanj. Na koncu so ga »morali« celo odstraniti. Sicer so ga ubili Nemci, če ga ne bi bili oni, bi ga komunisti. Njega jim sicer ni bilo treba, so pa umorili nekatere njegove sodelavce. Takšni umori pa so imeli takojšen in porazen učinek. Vsi somišljeniki so se »poskrili« in postali za komuniste nenevarni.

Revolucionar ali idealist?

Okoli novega leta 1943 je Ivan Miklavc napravil obširnejši načrt o vojaško-političnem delu na Gorenjskem in ga poslal osrednjemu vodstvu OF. V njem je poudaril nujnost imenovanja pokrajinskega odbora za Gorenjsko, ki bi vodil »do prevrata vse potrebno delo in takoj ob prevratu prevzel vse politično in vojaško vodstvo na gorenjskem ozemlju«,

ter da mora biti že zdaj vse delo temeljito usmerjeno na prevratni čas.

Potrebo po oblikovanju pokrajinskega odbora je na eni strani utemeljeval s težavnostjo vzdrževanja zvez Gorenjske z Ljubljano in z osrednjim vodstvom, na drugi pa z dejstvom, da je prav prek Gorenjske mogoče vzdrževati zveze s Koroško in tudi s Štajersko. Zato bi gorenjskemu odboru morala pripasti vloga iniciatorja vzgojnega in političnega delovanja tudi v teh dveh pokrajinah. Ob tem je navedel, da je že vzpostavil »nekaj stikov« tako s Koroško kot s Štajersko.

Zatrjeval je, da je Gorenjska 80 odstotkov na strani OF in da so prizadevanja bivšega jugoslovanskega senatorja Janeza Brodarja iz Kranja ob podpori ljubljanske škofije organizirati belo gardo na Gorenjskem obsojena na neuspeh, kajti: »Delavstvo, kmečko ljudstvo in gospodarstveniki so na strani OF in stoji na stališču, da stari političarji nimajo nobenih pravic do vodstva in da se staro ne sme več povrniti.« Zato se je zavzemal soglasno z Jožetom Slugo, da se za Gorenjsko prizna »samostojno vodstvo do prevrata, seveda v sporazumu s centralnim odborom – vlado v duhu osvobodilnega dela OF«.

Vendar mu tudi to ni pomagalo, da ga ne bi bili ubili.

Miklavčev načrt

Tako imenovani »Miklavčev načrt«, ki je nastal v soglasju s Slugo, je že konkretniziral organizacijsko shemo pokrajinskih oblastnih organov in celo predvidel kadrovske rešitve iz vrst sokolov, krščanskih socialistov in komunistov.

Pokrajinsko oblast bi predstavljal pokrajinski politični komisar. To mesto bi v dogovoru s Slugo pripadlo Ivanu Miklavcu - Žanu (tudi Nace, Simon), v njegovo pristojnost pa bi spadalo »vse programno in propagandno delo, stik s centralno vlado in z vsemi podrejenimi odbori. Vse finančno delo, očitvanje narodnega premoženja ter vse drugo.«

Za vojaška vprašanja bi odgovarjal pokrajinski vojaški komandant, katerega dolžnost je, da »pripravi vso obrambno službo v pokrajini, pripravi vse za mobilizacijo ter vse za operativno armado, ki bo izvršila pohod na Goriško, Koroško ali Štajersko«.

Za pokrajinskega vojaškega komandanta so izbrali Albina Kolba - Edvarda. Dolžnost pokrajinskega prehranjevalnega komisarja bi bila pripraviti zaloge hrane, ki bi zagotovile oskrbo tako vojske kot civilnega prebivalstva vsaj za šest tednov po končani vojni, dokler ne bi začeli zavezniki pošiljati zadostne količine hrane. To mesto bi zasedel Slavko Kvartič - Miran, domžalski podjetnik, ravnatelj

kemične tovarne barv Medić-Zankl (po vojni Helios). Za področje pokrajinske obveščevalne službe in tehnike bi odgovarjal Jože Sluga - Lenart s pomočnikom Adolfom Slugo - Tratomirjem.

Načrtoval oblast

Naloga pokrajinskega prometno-poštnega referenta (primerne osebe še niso našli) je

Okoli novega leta 1943 je Ivan Miklavc pripravil obširnejši načrt o vojaško-političnem delu na Gorenjskem in ga poslal osrednjemu vodstvu OF. Komunisti, ki so prav vse hoteli zase, so njegov »načrt« imeli za konkurenco, ki v strategiji komunistične revolucije ni bila mogoča.

bila obvarovati ves prometni park, zadržati promet na domačih tleh, posebno v dneh pred prevratom (da se ohrani čim več strojev in vagonov), urediti poštni promet, še zlasti telefonski in brzojavni. Pokrajinski sanitetni referent (to dolžnost bi prevzel zdravnik, konkretna izbira pa še ni bila opravljena) bi moral poskrbeti za prevzem dveh gorenjskih bolnišnic, to je na Jesenicah in Golniku, urediti sanitetno vojaško službo in ob prevratu pritegniti vsaj dva zdravnika operaterja iz Ljubljane.

Pokrajina bi imela pokrajinskega predsednika narodnega sodišča (za to mesto naj bi že pridobili nekega sodnika), pri čemer je bilo poudarjeno, da je ta funkcija »silno važna, ker bo ves narod takoj čutil, da se ne da nič izigravati, posebno pa bo to potrebno, ker bodo takoj ob prevratu aretirani vsi domači vohuni in izdajalci«.

Predviden je bil še pokrajinski narodni referent za Koroško (osebo naj bi že imeli izbrano), ki bi moral nemudoma, se pravi še med vojno, prevzeti propagandno in podtalno delo na Koroškem. Po partizanski zasedbi Koroške bi funkcija narodnega referenta prenehala, ker bi celotno de-

lo na Koroškem prevzel pokrajinski odbor za Koroško.

Komunisti v manjšini

Pokrajinski odbor za Gorenjsko bi po predstavljenem načrtu sestavljalo osem oseb, pri čemer vsa mesta še niso bila zasedena. Pri tem je treba ugotoviti, da so bili vodilni položaji že razdeljeni in

da so bili komunisti (Jože Sluga in Adolf Sluga) v manjšini in na manj pomembnih položajih.

Miklavc je pri osrednjem partizanskem vodstvu poskušal izposlovati potrditev odbora in predstavljene kadrovske zasedbe ter pridobiti pooblastilo za dve osebi (ena od njiju bi bil Jože Sluga), ki bi imeli mandat osrednjega vodstva za imenovanje funkcionarjev na še nezasedena mesta. Zanimalo ga je celo, ali naj pokrajinski odbor zapriseže oziroma kdo opravi zaprisego, če je potrebna.

Sedež odbora bi naj bil kar v Kranju. V skladu s Slugovim predlogom so predvideli razdelitev Gorenjske na štiri okrožja (enako, kakor je že bila uveljavljena v OF in KPS), v katerih bi organizirali oziroma naj bi že tekla organizacija okrožnih, krajevnih, občinskih in vaških odborov. Vsak okrožni odbor bi vključeval po štiri funkcionarje (okrožni politični komisar, vojaški komandant, prehranjevalni komisar, sanitetni referent). Krajevni odbori s po tremi funkcionarji (krajevni politični komisar, vojaški komandir in prehranjevalni komisar) bi povezovali od pet do osem med seboj strateško povezanih občin.

Občinske odbore bi sestavljale tri osebe (občinski politični komisar, vojaški komandir, prehranjevalni komisar) in prav toliko tudi vaše odbore (vaški politični poročevalec, vojaški vodja, prehranjevalni vodja).

V primeru potrditve pokrajinskega odbora je Miklavc nameraval pripraviti podrobnejša navodila o delovanju vseh odborov nižje stopnje in njihovih funkcionarjev, da bi s tem zagotovil enotnost delovanja odborov v ceotni pokrajini.

Na pobudo Sluge naj bi ustanovili tudi pokrajinsko blagajno s fondom 50.000 mark, ves denar prek te vsote pa bi odpošljali v Ljubljano. Za pokrajinskega blagajnika je bil na predlog Sluge določen Miklavc.

Komunisti, ki so prav vse hoteli zase, so Miklavčeve »načrte« imeli za konkurenco, ki v strategiji komunistične revolucije ni bila mogoča. ■

Nadaljevanje prihodnjic

Spomenik pri Hotavljah pri Poljanah. Tu je decembra 1942 Boris Kidrič dal usmeritve za revolucijo gorenjskim komunistom.